

Advies van het Comité van de Regio's over de Aanbeveling van de Europese Commissie over de vorderingen van Turkije op de weg naar toetreding

(2006/C 31/03)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

Gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — Aanbeveling van de Europese Commissie over de vorderingen van Turkije op de weg naar toetreding (COM(2004) 656 def.),

Gezien het besluit van de Europese Commissie van 29 november 2004 om het Comité overeenkomstig artikel 265, eerste alinea, van het EG-Verdrag te raadplegen,

Gezien het besluit van zijn bureau van 28 september 2004 om de commissie „Externe betrekkingen” te belasten met het opstellen van een advies over de strategie van de Europese Commissie ten aanzien van de vorderingen die in het uitbreidingsproces zijn geboekt,

Gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van 17 december 2004, waarin staat dat de toetredingsonderhandelingen met Turkije op 3 oktober 2005 van start zullen gaan, de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Thessaloniki van 19 en 20 juni 2003, de conclusies van de Raad van Kopenhagen van 12 en 13 december 2002 en de conclusies van de Europese Raad van Helsinki van 10 en 11 december 1999,

Gezien het verslag van het Europees Parlement over het periodiek verslag en de aanbeveling van de Europese Commissie over de vorderingen van Turkije op de weg naar toetreding (COM(2004) 656 def.), A6-0063/2004,

Gezien zijn resolutie van 18 november 2004 over de aanvang van toetredingsonderhandelingen met Turkije (CdR 476/2004),

Gezien de conclusies die door zijn commissie „Externe betrekkingen” en de Turkse gemeenten tijdens het seminar op 11 oktober 2004 te Ankara zijn goedgekeurd („Verklaring van Ankara”, CdR 477/2004),

Gezien het Europees Handvest inzake lokale autonomie, dat door Turkije in 1992 is geratificeerd,

Gezien zijn op 26 april 2005 door de commissie „Externe betrekkingen” goedgekeurde ontwerpadvies (CdR 495/2004 rev 1), rapporteur: mevrouw Lund, gemeenteraadslid van Farum (DK/PSE),

Gezien zijn wens om de vorderingen die Turkije op de weg naar toetreding heeft geboekt, uit lokaal en regionaal perspectief te beschouwen,

Overwegende hetgeen volgt:

1. Met het besluit van de Raad om de onderhandelingen op 3 oktober 2005 te starten is Turkije een Europese toekomst in het vooruitzicht gesteld. Dit neemt niet weg dat er nog aanzienlijke vorderingen gemaakt moeten worden. Er moet sprake zijn van een open onderhandelingsproces;
2. Turkije ondergaat momenteel radicale veranderingen, ook qua opvattingen. Het kan daarmee een belangrijke voortrekkersrol vervullen voor landen in het Midden-Oosten, als een land met een hoofdzakelijk islamitische bevolking waar grondbeginselen als vrijheid, democratie en naleving van de mensenrechten, en de fundamentele vrijheden alsmede de rechtsstaat worden erkend;

3. Inmiddels is de doodstraf afgeschaft, geldt er een *zero-tolerance*-beleid ten aanzien van foltering, zijn allerlei beperkingen van de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vergadering en de vrijheid van godsdienst opgeheven en hebben alle Turkse burgers, waaronder burgers van Koerdische afkomst, bepaalde culturele rechten gekregen. Bovendien zijn er stappen gezet om corruptie — ook in het openbaar bestuur een ernstig probleem — te bestrijden. Op alle overheidsniveaus moet echter meer worden gedaan. Daarnaast wordt lichamelijk en psychisch geweld tegen vrouwen volstrekt onaanvaardbaar geacht;
4. Turkije is een gecentraliseerde staat, waarin slechts weinig taken zijn voorbehouden aan democratisch gekozen lokale en regionale overheden. Bovendien beschikt de staat over verregaande bevoegdheden om toezicht te houden op lokale overheden met betrekking tot principes en procedures die in de wetgeving zijn vastgelegd. Op veel gebieden hebben ambtenaren die door de staat zijn aangesteld, waaronder de gouverneurs, meer macht dan lokale en regionale vertegenwoordigers die door het volk zijn gekozen. Het bestuurlijke toezicht op lokale overheden wordt uitgeoefend door de minister van Binnenlandse Zaken en de gouverneurs van de 81 provincies;
5. De Commissie heeft een strategie voorgesteld die op drie pijlers berust. De eerste pijler betreft de samenwerking ter versterking en ondersteuning van het hervormingsproces in Turkije, met name met betrekking tot de verdere naleving van de politieke criteria van Kopenhagen. In de tweede pijler worden specifieke voorwaarden gepresenteerd voor het voeren van toetredingsonderhandelingen met Turkije. De derde pijler betreft een aanzienlijk versterkte politieke en culturele dialoog, die de volkeren van de EU-lidstaten en Turkije dichter bij elkaar moet brengen. Hulp en steun ten behoeve van de opbouw van het maatschappelijk middenveld in Turkije is belangrijk met het oog op de eventuele toetreding van Turkije;
6. Het wil zich richten op die terreinen die onder de bevoegdheid van de regionale en lokale overheden vallen, en zich vooral actief bezighouden met praktische kwesties die door concrete samenwerking tussen lokale en regionale partners in de EU en Turkije opgelost kunnen worden. In dit verband kan zeker lering worden getrokken uit de ervaringen die zijn opgedaan met *twinning* en met lokale en regionale projecten om capaciteit op te bouwen;

heeft tijdens zijn 60e zitting op 6 en 7 juli 2005 (vergadering van 6 juli) het volgende advies uitgebracht.

1. Standpunten van het CvDR

1.1 Turkije zal worden beoordeeld op grond van dezelfde criteria als eerdere kandidaatlidstaten. Het Comité is ingenomen met de hervormingen die de Turkse overheden de afgelopen jaren hebben doorgevoerd. Mede door deze hervormingen voldoet Turkije nu in dusdanige mate aan de Kopenhagen-criteria dat de onderhandelingen over zijn toetreding tot de EU gestart kunnen worden.

1.2 Turkije heeft de laatste jaren, vooral sinds de verkiezingen in 2002, meer hervormingen doorgevoerd dan in de decennia daarvoor: het parlement heeft een reeks hervormingspakketten, o.m. met betrekking tot het openbaar bestuur, aangenomen, alsook tal van wetten, decreten en circulaire's om de hervormingen in praktijk te brengen. Sommige wetten zijn echter nog niet van kracht geworden omdat zij op het veto van de president zijn gestuit.

1.3 Turkije heeft belangrijke stappen gezet in de richting van politieke hervormingen, vooral in de vorm van ingrijpende wijzigingen van grondwet en wetgeving, waardoor het politieke bestel en het rechtssysteem zijn veranderd.

1.4 Over andere wetgeving moet nog een besluit worden genomen.

1.5 Het is nu echter zaak dat de geplande wetgevingsmaatregelen ook daadwerkelijk van kracht en vooral adequaat toege-

past worden en dat schendingen van mensenrechten serieus aangepakt worden. De republiek Cyprus dient vóór de start van de onderhandelingen in volkenrechtelijk zin te worden erkend.

1.6 Turkije is een land met grote regionale verschillen. Het is dan ook een extra uitdaging om een ontwikkeling tot stand te brengen die het hele grondgebied ten goede komt.

1.7 Het pakket hervormingsmaatregelen m.b.t. het openbaar bestuur dient na raadpleging van de verenigingen van lokale en regionale overheden en het maatschappelijk middenveld zo spoedig mogelijk te worden goedgekeurd.

1.8 Het Comité wil een constructieve bijdrage leveren aan de uitvoering van de strategie die de Commissie heeft voorgesteld, met name de derde pijler daarvan, die maatregelen omvat om de politieke en culturele dialoog tussen de volkeren van de EU-lidstaten en Turkije te intensiveren. Het is noodzakelijk dat de Commissie deze dialoog, waarin een belangrijke rol weggelegd moet zijn voor het maatschappelijk middenveld en de regionale en lokale overheden, ondersteunt met concrete acties om tot resultaten te komen.

1.9 Het Comité is verheugd dat het maatschappelijk middenveld een grotere rol in de Turkse samenleving is gaan spelen. Het is noodzakelijk dat de verdere ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld en in dit verband ook de vrijheid van vergadering worden ondersteund.

1.10 Versterking van de samenwerking, alsook uitwisseling van informatie en van goede praktijkvoorbeelden op lokaal en regionaal niveau is bevorderlijk voor de democratie en de sociaal-economische ontwikkeling.

1.11 De lokale en regionale overheden in Turkije kunnen op diverse terreinen zeker bijdragen aan de voorbereiding op het EU-lidmaatschap. Te denken valt aan:

- a. kwalificatie en organisatie van het overheidsbestuur, met name regionaal en lokaal bestuur;
- b. administratie van openbare diensten;
- c. regionale ontwikkeling en ruimtelijke ordening;
- d. stadsplanning;
- e. landbouw, visserij en plattelandontwikkeling;
- f. milieu, grondstoffenbeheer en burgerbescherming;
- g. de subregionale dimensie van vervoer en energie;
- h. MKB-beleid;
- i. werkgelegenheidsbeleid;
- j. gelijke behandeling en beleid ter bestrijding van discriminatie op grond van geslacht en etnische afkomst;
- k. initiatieven op het vlak van cultuur en sport;
- l. instandhouding en gebruik van het culturele erfgoed;
- m. beleid ter bevordering van de sociale betrekkingen;
- n. onderwijs en opleiding;
- o. gezondheidszorg en maatschappelijke zorg;
- p. beheer van immigratiestromen en opvang en integratie van migranten;
- q. huisvesting;
- r. veiligheidsbeleid;
- s. overheidsopdrachten;
- t. lokale democratie en participatie van de burgers.

1.12 Versterking van de lokale en regionale ontwikkeling is belangrijk om de sociaal-economische vooruitgang in alle streken van Turkije te bevorderen. In dit verband dient de overheveling van overheidstaken naar regionale en lokale organen te worden aangemoedigd.

1.13 Het is noodzakelijk dat het regionale en het lokale niveau vroegtijdig bij het toetredingsproces worden betrokken en dat hoge prioriteit wordt toegekend aan het milieu, een terrein dat een wezenlijk onderdeel van het acquis communautaire uitmaakt en ook van groot belang is voor het regionale en lokale niveau. Er zijn inmiddels enkele vorderingen geboekt op milieugebied en de bestuurlijke capaciteit is uitgebreid, maar er moet nog het nodige gedaan worden, met name om de coördinatie tussen de betrokken instanties te verbeteren.

1.14 Lokale en regionale overheden voeren een groot gedeelte van de EU-wetgeving uit en moeten daarom een

centrale rol krijgen bij de mogelijke toetreding van Turkije. Door nauwe samenwerking op projectbasis kunnen de lokale en regionale overheden van de EU-lidstaten ertoe bijdragen dat hervormingen worden doorgevoerd en het acquis communautaire op lokaal en regionaal niveau wordt geïmplementeerd.

1.15 Het Comité is zich bewust van de bijzondere uitdagingen die een Turks EU-lidmaatschap met zich zal meebrengen voor de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het cohesiebeleid, en het vrije verkeer van werknemers.

1.16 Het Comité is het met de Commissie eens dat er een impactanalyse, een implementatieplan en een financieel en begrotingskader opgesteld moeten worden.

1.17 Het Comité wil graag een nauwere dialoog met de Turkse lokale overheden aangaan, zoals het in het verleden ook met lokale overheden van andere kandidaatlidstaten heeft gevoerd.

1.18 Van essentieel belang is dat foltering, mishandeling, discriminatie en geweld tegen vrouwen absoluut niet getoleerd worden, dat alle minderheden rechten en vrijheden krijgen, dat alle godsdiensten geëerbiedigd worden en met name dezelfde status krijgen, en dat de IAO-normen op het vlak van kinderarbeid worden nageleefd.

1.19 De bestuurlijke capaciteit van de lokale en regionale overheden dient uitgebreid te worden, zodat het acquis communautaire naar behoren geïmplementeerd en gehandhaafd kan worden.

1.20 Het is een conditio sine qua non dat de Turkse regering alle lidstaten van de Europese Unie volledig en zonder voorbehoud erkent, alsook dat zij onvoorwaardelijk de mensenrechten en de persoonlijke vrijheden van alle Europese burgers zonder uitzondering respecteert.

2. Aanbevelingen van het CvDR

2.1 Het Comité verzoekt de Commissie de lokale en regionale overheden actief te betrekken bij de uitvoering van de drie pijlers van haar strategie — met name de derde pijler, die maatregelen omvat om de politieke en culturele dialoog tussen de volkeren van de EU-lidstaten en Turkije te intensiveren.

2.2 Het Comité moedigt de Commissie aan in nauwe samenwerking met de lokale en regionale overheden een voorlichtingscampagne op te zetten om de EU-burgers te informeren over de betrekkingen met Turkije en om uitwisselingsprogramma's die het wederzijdse begrip tussen EU-burgers en de Turkse samenleving bevorderen, te steunen.

2.3 Het Comité roept de Commissie op de ervaringen die de lokale en regionale overheden van de EU-lidstaten met de opbouw van de lokale democratie en de ontwikkeling van lokaal en regionaal bestuur hebben opgedaan, te benutten.

2.4 Het Comité verzoekt de Commissie in haar volgende mededeling (eind 2005) ook in te gaan op de rol van de lokale en regionale overheden in Turkije, en in dat verband te verzoeken om invoering van een zelfstandig subnationaal niveau dat nauw betrokken wordt bij het uitwerken van strategieën waarin prioriteiten voor de lokale en regionale ontwikkeling zijn opgenomen, en bij de daaropvolgende tenuitvoerlegging van de EU-structuurfondsprogramma's en andere initiatieven ten behoeve van regionale ontwikkeling.

2.5 Het Comité stelt voor samen met vertegenwoordigers van de Turkse lokale en regionale overheden een gemengd raadgevend comité op te richten, zoals in het verleden ook met lokale en regionale overheden van andere kandidaatlidstaten is gebeurd.

2.6 Het Comité roept de Turkse regering op spoed te zetten achter de hervorming van het decentraal openbaar bestuur, dat een essentieel onderdeel is van de economische en sociale ontwikkeling van de regio's, opdat het hervormingsproces, dat een onomkeerbaar en duurzaam karakter dient te hebben, zo snel mogelijk wordt afgerond.

2.7 De lokale en regionale overheden moeten de beschikking krijgen over voldoende geld en personeel om de hervormingen daadwerkelijk uit te kunnen voeren. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar de sociaal-economische ontwikkeling in de minst begunstigde regio's van Turkije.

2.8 De structuurfondsen en het cohesiefonds zouden ingezet moeten worden ten behoeve van de sociaal-economische ontwikkeling van de Turkse regio's, met name in het zuid-oosten van het land.

2.9 Het Comité pleit dan ook voor concrete initiatieven om de lokale en regionale overheden beter in staat te stellen deze steun te beheren en roept de Turkse regering op voor de nodige cofinanciering te zorgen.

2.10 Democratisch gekozen lokale en regionale vertegenwoordigers moeten meer macht en meer taken krijgen; daartoe dient een groter gedeelte van de publieke middelen naar de lokale en regionale overheden te gaan.

2.11 Het Comité pleit voor een wettelijk kader voor het regionale-ontwikkelingsbeleid.

2.12 Het Comité dringt er bij de Turkse regering op aan de nodige maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat Turkije de EU-wetgeving kan uitvoeren, ook op lokaal en regionaal niveau.

2.13 Het Comité roept Turkije op het nodige te doen om de bezorgdheid waarvan de Commissie blijk geeft in haar aanbeveling, weg te nemen, met name t.a.v. de bescherming van de mensenrechten, van de fundamentele rechten en vrijheden van iedereen — ook van de minderheden.

2.14 Het Comité roept de Turkse regering op het beginsel van lokaal en regionaal zelfbestuur overeenkomstig het Europees Handvest inzake lokale autonomie nader te ontwikkelen en uit te breiden en de volledige en rechtstreekse participatie van de burgers te waarborgen.

2.15 Het Comité verwacht van de Turkse regering dat zij haar toezegging om over te gaan tot de ratificatie van het protocol betreffende de aanpassing van de overeenkomst van Ankara, nog vóór de eigenlijke start van de toetredingsonderhandelingen zal nakomen.

2.16 Het Comité roept Turkije op om het internationaal recht en het beginsel van goed nabuurschap onvoorwaardelijk in acht te nemen.

2.17 Het CvdR is voornemens te gelegener tijd een advies op te stellen waarin de problematiek rond de toetreding van Turkije vanuit een lokale en regionale invalshoek wordt bekeken, en verzoekt de Europese Unie nadrukkelijk om het Comité over toekomstige voortgangsrapporten te raadplegen.

Brussel, 6 juli 2005

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Peter STRAUB